

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№

гр. София, 20.07.2022 г.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 12
състав, в закрито заседание на 20.07.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наталия Ангелова

като разгледа дело номер **10614** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

оизводството е по реда на Глава единадесета АПК - Производства за обезщетения.

Делото е образувано по искова молба от С. М. С., ЕГН [ЕГН], с постоянен адрес [населено място], ул. Г. С. Р.“ № 24, срещу Българска народна банка, като се претендира обезщетение в размер на 981 806 лв., представляващи разликата между неизплатеното платежно нареждане № 32/27/00108431 и изплатения размер на гарантирания депозит, обезщетение за нематериални щети в размер на 500 000 лв., както и други имуществени вреди в размер на 199 880 лв., произтичащи от невъзможността да прехвърли парите в друга банка, при което да получи лихва приблизително от 4% годишно в размер на 113 933 лв. и неосъществено увеличаване на имуществото ѝ в размер на 85 947 лв. вследствие на едностранното намаление от страна на БНБ на лихвите по депозитите в размер на 3.60 %, които съгласно договора за депозит били преди това в размер на 7.50 %.

Първоначално по исквата молба е образувано адм.д.6647/2017г. на АССГ, по което е постановено Решение № 3931/11.06.2019г., с което исковите еса мчастично уважени, а именно:

1) ОСЪЖДА БНБ да заплати на ищцата С. М. С., обезщетение за имуществени вреди в размер на 806 697,80 лв., представляващи разликата между неизплатеното платежно нареждане № 32/27/00108431 от 20. 06. 2014 г. и изплатения размер на гарантирания депозит, както и разликата със заделените 112 125,30 лв. в производството по несъстоятелност на [фирма], като ОТХВЪРЛЯ иска в останалата част до претендирания размер от 981 806 лв.

2) ОТХВЪРЛЯ иска на С. М. С. срещу БНБ, в частта в която се претендира обезщетение в размер на 199 880 лв., основаващо се на невъзможността да прехвърли парите в друга банка, при което да получи лихва на приблизително от 4% годишно в размер на 113 933 лв., както и в частта в която се претендира неосъществено

увеличаване на имуществото ѝ в размер на 85 947 лв. вследствие на едностранното намаление от страна на БНБ на лихвите по депозитите в размер на 3.60 %, които съгласно договора за депозит били преди това в размер на 7.50 %.

3) ОСЪЖДА БНБ да заплати на С. М. С. сумата в размер на 5000 лв., представляващи обезщетение за неимуществени вреди за периода 20. 06. 2014 г. – 19. 06. 2017 г.

4) ОСЪЖДА БНБ да заплати на С. М. С., направените по делото разноски в размер на 310 лв.

Решението в осъдителната част е оспорено от БНБ с касационна жалба пред ВАС.

С Решение № 13190/23.10.2020г., постановено по адм.д. 9548/2019г. на Върховен административен съд е отменено Решение № 3931/11.06.2019г., постановено по адм.д. 6647/2017г. на АССГ в частта, в която Българска народна банка е осъдена да заплати на С. М. С. обезщетение в размер на 806 697,80 лв., представляващи разликата между неизплатеното платежно нареждане № 32/27/00108431 от 20.06.2014г. и изплатения размер на гарантирания депозит и заделени 112 125,30 лв. в производството по несъстоятелност на К. АД и обезщетение за неимуществени вреди за периода 20.06.2014г. – 19.06.2017г. в размер на 5 000 лева, както и съдебни разноски в размер на 310 лева.

Делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на съда със задължителни указания на касационната инстанция относно следното:

В решението на касационната инстанция са дадени задължителни указания по доказателствата и по тълкуването и прилагането на закона, а именно:

-Съдът е бил сезиран с четири обективно и субективно съединени иска, макар и съдът да не ги е разграничил по този начин, и да не е събрал държавна такса за всеки от тях: единият иск е за заплащане на обезщетение за понесена имуществена вреда, изразяваща се в загуба, другият иск е за обезщетение за понесена неимуществена вреда, третият и четвъртият икове са за пропуснатата полза. Настоящият състав следователно, следва да укаже на ищцата, че следва да заплати държавни такси в размер на 10 лв. и по другите три иска

-Касационната инстанция е дала указания да се изложат съображения по въпроса дейността на БНБ като оператор на платежна система Т. 2 - BNB представлява ли административна дейност; като са припомнени характеристиките за административна дейност и дадени указания да бъдат анализирани Насоките на Европейската централна банка от -5.12.2012г. както и Правилата за работа на системния компонент Т. 2 - BNB, утвърдени със Заповед № РД-22-2828/19.12.2012г. на подуправителя на БНБ ,приети по силата на делегацията на чл.8 от Насоките.

-Според касационната инстанция не следва да се приравнява моментът на получаване на платежното нареждане по смисъла на чл. 60, ал.1 от ЗПУПС (отм.) с момента на въвеждане на нареждане за превод в системата за сетълмент по смисъла на чл.78д, ал.3 от същия закон, като са изложени следните съображения:

„Моментът на получаване на платежното нареждане е регламентиран в чл.60, ал.1 ЗПУПС (отм.). Термините, употребени в тази разпоредба са - „платежно нареждане“, „доставчик на платежни услуги“, „платец“. В чл.3, ал.1 ЗПУПС(отм.) са посочени доставчиците на платежните услуги, измежду които са и банките по смисъла на Закона за кредитните институции. Съгласно т.19 от ДР на ЗПУПС , „платежно нареждане“ е всяко нареждане от платеща или получателя към доставчика на

платежни услуги, с което се разпорежда изпълнението на платежна операция. Съгласно т.20 от ДР на същия закон „платец“ е всяко физическо или юридическо лице, което е титуляр на платежна сметка и разпорежда изпълнението на платежно нареждане по тази сметка, а когато липсва платежна сметка – физическо или юридическо лице, което дава платежно нареждане. В случая моментът на получаване на платежното нареждане е моментът, когато банката в случая [фирма] е получила по съответния договорен ред, платежното нареждане от платеща, (...). Този момент е 20.06.2014г., 12,08 часа, който се установява безпротиворечиво от двете заключения на съдебно-счетоводните експертизи по делото. За разлика от чл.60, ал.1 ЗПУПС(отм.), чл.78д, ал.1 от същия закон използва термини като „нарежданията за превод“, „участник в система с окончателност на сетълмента“, „система с окончателност на сетълмента“, за които също се съдържат определения в самия закон. Съгласно т.12 от ДР на ЗПУПС, „нареждане за превод“ е всяко нареждане на участник в системата с окончателност на сетълмента да предостави на разположение на получателя парична сума чрез записване по сметките на кредитна институция, централна банка, централен съконтрагент или агент по сетълмента или всяко друго нареждане, водещо до поемане или изпълнение на задължение за плащане съгласно правилата на сетълмента

„Терминът „участник в система с окончателност на сетълмента“ се изяснява чрез разпоредбата на чл.78в, ал.1 ЗПУПС, която сочи възможните участници.

Терминът „система с окончателност на сетълмента“ е изяснен с разпоредбата на чл.78а, ал.1 ЗПУПС. В конкретния случай, от Насоките и Правилата за работа на системния компонент Т. 2 BNB под № РД22-2828/19.12.2012г. (наричани за краткост по-долу Правилата) става ясно, че тази платежна система предоставя брутен сетълмент в реално време за плащания в евро със сетълмент в пари в централна банка като доставчикът на услуги е БНБ. Съобразно заключението на първата съдебно-счетоводна експертиза К. АД е участник в тази система. Относно момента на въвеждане на нареждането за превод в системата на сетълмента, чл.78д, ал.3 ЗПУПС (отм.) препраща към правилата на системата. Приложимата разпоредба от Правилата е тази на чл.22, според която платежните нареждания се считат за въведени в Т. 2 BNB в момента на дебитиране на сметката на съответния участник в платежния модул. Според т.1.39 от чл.1 от Правилата, „платежно нареждане“ е нареждане за кредитен превод, нареждане за прехвърляне на ликвидност или нареждане за директен дебит, които термини от своя страна са изяснени в точки 1.29, 1.30, 1.31 от същия член, съответно термините „платец“ и „получател“ са обяснени в точки 1.40 и 1.42 от чл.1 на Правилата, а терминът сметка в платежния модул“ е обяснен в т.1.52 от същия член. От съдържанието на посочените разпоредби от Правилата става ясно, че терминът „платежно нареждане“, използван в правилата се идентифицира с нареждане за превод по смисъла на т.12 от ДР на ЗПУПС(отм.) и моментът на въвеждане на нареждането за превод в системата на сетълмента е моментът в който се задължава сметката на съответния участник в платежния модул, в случая сметката на К. АД. За да бъде въведено обаче, това нареждане за превод следва да бъде прието от БНБ, след като премине проверките по чл.14 от Правилата, а за да бъде прието „платежното нареждане“ по смисъла на Правилата следва да бъде изпратено до получаващия участник в Т. 2 чрез съобщението S. F..“

-Според касационната инстанция е следвало съдът да изясни въпроса, защо след като е изпратена от К. заявка за сетълмент, не съществува формирано S. съобщение за

процесния превод, в който смисъл е отговорът от К. АД (...), налице и писмен документ, в който е посочено, че К. е преустановила разплащанията и всички други банкови операции, считано към 11,45 на 20.06.2014 година - този документ е протоколът от заседанието на УС на БНБ, проведено на 20 юни 2014 г. от 12.30 часа, в който на лист 3, първи параграф е цитирано писмо от изпълнителните директор на К. вх.№ 4098/20.06.2014г., получено в 12,06 часа в БНБ, с което К. уведомява БНБ за преустановяване на разплащанията и всички други банкови операции.

-Дадени са указания, според които съдът следва да укаже на страните, необходимостта от назначаване на съдебно-техническа експертиза, която след съответна проверка в специализирания софтуер на S. системата, използвани от К. и БНБ за целите на системния компонент Т. 2 BNB, да констатира следното:

1. има ли данни за заявка за сетълмент във връзка с въпросното платежно нареждане в специализирания софтуер на К., респективно излъчено ли е това информационно съобщение към Т. 2 BNB,

2.ако да, имали данни в специализирания софтуер на БНБ за получаването му,

- ако не е излъчено, защо,

- има ли данни в специализирания софтуер на БНБ за отхвърлен превод във връзка с въпросното съобщение.

Също според касационната инстанция следва да се допуснат и допълнителни въпроси, формулирани от ищцата с молба на л.450-451 от делото, а именно:

„(...) да бъде назначена нова съдебно-икономическа експертиза, с която назначеното вещо лице да бъде допуснато до счетоводството и платформата S. на К. и да отговори на следните въпроси:

1.На коя дата и в колко часа е спряна платформата S. в К., тъй като софтуерът би трябвало да поддържа проследими данни на всички събития и процеси?

2.Какви са причините за спиране на платформата S. и по чие нареждане?

3.Спирането на платформата S. може ли да е причина за липса на S. съобщение или такова е съществувало, а е изгубено, унищожено или др.?

4.Обработено ли е платежното нареждане от Дирекция „Търговско финансиране и международни разплащания"? Ако не- поради какви причини и по чие разпореждане?

5.Има ли моето платежно нареждане досие в Дирекция „Търговско финансиране и международни разплащания"?

6.На какъв етап, на коя дата и в колко часа е спряно изпълнението на моето платежно нареждане?;

7.По чие нареждане е спряно изпълнението на моето платежно нареждане?;

8.Защо платежното нареждане е анулирано на 28.05.2014г., а е осчетоводено със задна дата- 23.05.2014г.?

9.Кои лица или институции са извършвали дейност или упражнявали правомощия в банката по време на анулиране на платежното нареждане- квесторите, изпълнявайки задължителните предписания на БНБ или други лица?

10.Исключена ли е и от кого счетоводната система на К. на 20.06.2014г., в колко часа и за какъв период и можела ли е К. да участва в платежните системи и платформите за извършване на валутни преводи в реално време за периода 20.06.2014г.- 30.06.2014г.?

11.Да се изясни твърдението на синдиците, че платежното нареждане е въведено в системата на К. за изпълнение чрез Т.-2 и е отхвърлено от агента по сетълмент- БНБ?

Горните установявания, които следва да извърши експертизата са относими към всички предявени иски.

Съгласно чл. 226, ал.1 АПК, при новото разглеждане на делото производството започва от първото незаконосъобразното действие, послужило като основание за връщане на делото. Съгласно втората алинея на същата разпоредба, при новото разглеждане на делото се допускат само писмени доказателства, които не са могли да бъдат известни на страната, както и доказателства за новооткрити или новонастъпили обстоятелства след първоначалното разглеждане на делото от първоинстанционния съд. По искания на страните са приети писмени доказателства, изслушано е заключение на вещо лице по въпросите, съгласно указанията на касационната инстанция и допълнителни от страните.

В ход по същество и в писмена защита ищцата лично и чрез упълномощен адв. Й. претендира основателност на всички искове, както и разноски по списък. В подробна писмена защита в обобщение посочва следното:

1) На първо място некоректно посочва, че поддържа исковите така както са предявени, без да съобрази, че срещу решението на АССГ, в частта, в която исковите ѝ са отхвърлени, не е подала касационна жалба и решението в тази част е влязло в сила. С писмената защита по делото най-малкото не могат да се правят изменения на исковите по реда на 214 ГПК, поради което съдът следва да съобрази предмета на делото съгласно диспозитива на решението на ВАС.

2. Претендира, че платежното ѝ нареждане е надлежно подадено, успешно било регистрирано в софтуера С., позовава се на чл.60, ал.1 ЗПУПС за момента на приемане на платежното нареждане, който съвпадал с момента на получаване на платежното нареждане. Счита, че платежното нареждане било обработено по всички правила на К., съгласно Инструкцията за валутните разплащания за работа на К., започната е автоматична обработка, удържана била такса превод и такса S.. Счита за идентично на посочената разпоредба и правилото по чл.64 от Директива 2007/64/ЕО-относно моментът на получаване на платежното нареждане.

3. Изтъква, че платежното нареждане е анулирано /сторнирано/ по време на упражняване на правомощия в К. на от страна на БНБ чрез назначените от нея квестори. Това било видно от бордерата, съдържащи се в досието на платежното нареждане, представени от синдиките, както и съдържащите се нареждания в Заповед № К-21/3-1220/25.06.2014г., позовава се на т.1 от заповедта – да се анулират всички издадени валутни преводни нареждания на клиенти със започната и неуспешно довършена обработка през валутния модул и Заповед № К-14/3-1215/20.06.2014г./24.06.2014г., съгласно която се е ограничила възможността да се излъчват преводи от основната счетоводна система Си Софт към S.

4. На следващо място се позовава на Доклад за текущото състояние на К. от 25.07.2014г. на назначените квестори, ясно се посочвало в него, че изпълнявайки задължителните предписания на БНБ са изключили счетоводната система на К., спрели са платформата S., анулирали са платежните нареждания.

5. Изтъква, че експертната доказала, че платежното нареждане било успешно прието и започнала автоматичната му обработка: въведени били данните от платежното нареждане, които били проверени и потвърдени по съответния ред.

Претендира, че в нарушение на чл.1 от Протокол 1 на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, нарушен бил чл.17, параграф 1 и чл.52, параграф 1 от Хартата за основните права на ЕС, БНБ нанесъл вреда на ищцата, заповедите на квесторите за анулиране на всички издадени валутни преводни

нареждания ясно и недвусмислено доказвали вината на ответника БНБ. При изключена счетоводна система и спряна платформа S., действията след приемане на нейното платежно нареждане били невъзможни. По отношение на специалния надзор и мерките, въведени с него, съставляващи неоправдана и непропорционална намеса в упражняването на правото на собственост на вложителите, нямало ясна, достъпна и предвидима правна уредба, предвиждаща система за обезщетения и достатъчна правна защита именно на вложителите на банката. Специалният надзор не бил основание за спиране на платежни нареждания. Позовава се на чл. 119, ал. 4 и ал. 5 ЗКИ, платежните нареждания приети за сетълмент преди поставянето на банката под специален надзор, следвало да бъдат изпълнени. Доставчикът на платежни услуги нямал правото да откаже изпълнението на разрешено платежно нареждане, когато не било налице ограничение съгласно изричен нормативен акт – чл. 61, ал. 4 ЗПУПС – отм. Претендира, че след приемането на платежното нареждане, на основание чл. 60, ал. 1 ЗПУПС (отм.) същото следвало да бъде изпълнено. Също се позовава и на чл. 78г, ал. 4 от същия закон. С приемането на Решение № 73 /20.06.2014г. на УС на БНБ не означавало, че има право да анулира/ сторнира платежни нареждания, „влезли в системата“ преди налагането на мярката. Нарушен бил принципът за правна сигурност, формулиран по делото Т., дело 122/78 на Съда на ЕС. Позовава се и на решения на конституционния съд по к.д. 12/2018г. 9/2018, 13/2015г. относно относно същия принцип във връзка с чл. 17, ал. 1 и ал. 3 от Конституцията.

Следвало да се има предвид, че ответникът наредил да бъде извършен паричен превод към ФГВБ няколко дни след анулиране на платежното нареждане и други платежни нареждания със започната, но недовършена обработка, което водело до съществено нарушаване на принципа за равно третиране във връзка с членове 20 и 21 от Хартата.

По назначената експертиза и допълнително представеното заключение в последното съдебно заседание по делото, недвусмислено се доказвало, че същата не е изготвена безпристрастно, а само и единствено въз основа на придобити от експертите доказателства, предоставени от ответника, без същите да са събрали доказателства и извършили проверка проверка въз основа на данни, находящи се в К.. Експертите в последното съдебно заседание дали различни и противоречиви отговори на въпроса дали са извършили проверка в Си Софт лично, първо отговорили, че не са, второ отговорили, че са правили, но нищо не открили, което следвало да бъде отразено в протокола от заседанието. Това обуславяло и възможността за реализиране на отговорността на експертите по чл. 291 НК. Приемането от съда на тази експертиза, изготвена без доказателства и необходими компетенции, било в противовес на принципите за бърз и справедлив процес. В настоящия казус липсвало събиране на необходимите доказателства от страна на експертите и използване на „специалните им знания“ за изготвянето на една обективна, обоснована и безпристрастна експертиза., това довело до неизпълнение на поставените им задачи и до даване на невярно заключение. На първо място, данните, на които се основава експертизата, не са основани на информация, получена от Си Софт на К., а от извлечение от сметката на К. в Т. 2.

На второ място, било дадено невярно заключение по отношение на

невъзможността на служителите на К. за достъп до С., като според заключението, същата е настъпила в 11:42 ч, а съгласно предоставения „ауторизационен лог“ в допълнителното заключение, невъзможността е настъпила в 13:02:45 часа, когато банката е била вече под специален надзор и са отнети правомощията на директорите на УС на банката. Именно по нареждане на квесторите били анулирани платежните нареждания и не е извършено пренасочване към S. и последващи обработки.

На следващо място според ищцата, съмнение за компетентността и наличието на специални знания на вещите лица представлявало твърдението им, че S. съобщението представлява преводно нареждане. Ищцата пояснява, че S. системата не представлява платежни нареждания, а била система за обмен на електронни съобщения между финансови институции, която давала възможност на банки, финансови и инвестиционни институции и други клиенти да си разменят стандартизирани финансови съобщения с помощта на софтуер, разработен от самото дружество и неговата защитена международна мрежа за обмен на данни. Също посочва, че благодарение на тази мрежа, S. осигурява обработката на съобщения във връзка с междубанкови плащания и сделки с ценни книжа.

На следващо място счита, че съмнение за компетентността на вещите лица съставлява и невъзможността на същите да предоставят данни за системата С. на К., тоест липсвали компетенции и знания за извличане на необходимата информация от Си Софт по поставените от съда задачи.

Приемането на експертизата от страна на съда следвало да се счете като нарушаване на правото на ищцата, гарантирано от чл.47 от Хартата на основните права на ЕС, чл.6, т.1 и чл.13 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Претендира, че е нарушена Директива 2014/59/ЕС, тъй като липсвала защита в качеството ѝ на вложител в К., позовава се на параграф 45 от преамбюла на директивата, конкретно подчертава задължението за защита на активите на клиентите; Директива 2007/64/ЕО, действаща към юни 2014г., отменена с Директива (ЕС) 2015/2366, с липсата от страна на ищцата на възможност да обжалва актовете на БНБ, конкретно се позовава на изискванията на чл.23, пар.1 от същата относно изискването държавите-членки да гарантират, че решенията на компетентните органи по отношение на платежни институции по силата на закони, подзаконови и административни разпоредби, приети в съответствие с настоящата директива, подлежат на съдебно обжалване, като пар.1 се прилагал и при бездействие. Счита, че в случай на изпълнение на всички условия по рамковия договор с клиента, доставчикът на платежни услуги не можел да откаже да изпълни разрешено платежно нареждане, независимо дали е подадено от платец или получател. В нарушение на директивата на първо място БНБ не е имала право и не е следвало да откаже изпълнението на платежното нареждане на ищцата, тъй като същото е с вальор за експресен превод. В чл. 75 от директивата се съдържа и отговорността на доставчика на платежни услуги, в случая БНБ. Сумата по анулираната / сторнирана платежна транзакция не била осигурена незабавно, но достъп до същата нямала и към днешна дата.

Ищцата се позовава на съдебната практика по дело C-501/18 на СЕС относно

мярката за временно преустановяване на плащанията, анулирайки, сторнирайки платежното на ищцата БНБ не зачела основни права на ищцата – правото ѝ на собственост. След 2014г. била извършена промяна в чл.119, ал.3, т.1 ЗКИ - отменен 2021г., като законодателството уреждало изпълнението на платежните нареждания с окончателност на сетълмента преди поставяне на банката под специален надзор, което означавало, че законът бил непълен към юни 2014г. и несъобразен с Директива 98/26/ЕО по отношение на окончателността на сетълмента и правото на собственост, съгласно чл.17, параграф 1 и чл.52, параграф 1 от Хартата на основните права на ЕС и чл.1 от Протокол 1 към ЕКПЧ. С писмената защита ищцата е направила възражение за прекомерност на заявените от ответника разноски. Иска то съда да осъди ответника да заплати разноските ѝ по делото.

ОТВЕТНИКЪТ претендира неоснователност на исковете по съображения подробно изложени в подадения писмен отговор. Пред съда, в ход по същество и в подробна писмена защита, чрез адвокати Д. и Д., се поддържат всички възражения за неоснователност. Претендира, че платежното нареждане и нареждане за превод са две отделни легални понятия, които се съдържали в действалия към процесния момент ЗПУПС., като се позовава на дефиницията по пар.1, т.19 от ДР на ЗПУПС на платежно нареждане и по т.12 от същата разпоредба за "нареждане за превод". Платежното нареждане в случая представлявало разпоредване от ищеца до К. за извършването на платежна операция, касае единствено отношения между ищеца и банката. Наредването за превод представлява нареждане на участник - търговска банка, към системата за окончателност на сетълмента, което нареждане винаги се въвеждало в съответната платежна система. В случая БНБ оперира системата за валутни преводи Т. 2 BNB. Видно било от писмата на трите национални банки, опериращи с тази система, представени с молба по делото от 03.02.2021г., заключенията на приетото основно експертно заключение и двете допълнителни експертни заключения към него, както и документите от досието на превода, липсвало нареждане за превод от К. към платежната система Т. 2 BNB във връзка с процесния валутен превод. Видно било от тези писма, както и от самото досие на валутния превод, че липсвало нареждане за превод от К. към платежната система Т. 2 BNB. Счита, че нямало как да е възникнало каквото и да било задължение за действие или бездействие, тъй като К. изобщо не предприела действия по въвеждане на процесното платежно нареждане в платежната система Т. 2 BNB.

Също така ответникът твърди, че липсвали S. съобщения по досието на превода за неговото въвеждане и евентуално за неговото отхвърляне от платежната система Т. 2 BNB. Твърди се в писмената защита, че вещите лица представили извадки от самата счетоводна система Си Софт на К., като в последното заседание заявили, че няма данни за формирани S. съобщения за процесния превод, ищцата не ангажирала доказателства, които да свидетелстват, че такива S. съобщения са изпратени.

Също в писмената защита от адвокатите на ответника се твърди, че К. не представя никакви доказателства, че е излъчено S. съобщение към системата Т. 2, чрез което да бъде въведено нареждането за превод.

Също в защитата са изложени съображения за използването и значението на

S. съобщенията. S. е Общество за световни междубанкови далекосъобщения, а S. съобщенията представлявали сигурна телекомуникационна система, чрез която банките комуникират помежду си относно различните видове финансови операции, самите S. съобщения не прехвърлят средства, но те неизменно съпътствали банковите операции на участниците в S. и са доказателство за обменена между търговските банки информация, включително и изпратените нареждания за превод. Посочва се, че има два вида S. съобщения - тез-и , които се предават между потребителите на системата S. (търговски банки) и системни съобщения - те се предават между потребителите и самата система при извършването на определени действия и са доказателство за тяхното извършване.

Ответникът се позовава на заключенията - основно от вещите лица Й. и К., конкретно отговорите по задачи А. 1.1. и А.1.2. - стр.18 от заключението, задача А.2.11. - стр.19 от заключението, задача В.5 - стр.23 от заключението, както и задача В.6., стр.24 от заключението. В смисъла на заключенията на вещите лица, счита, че са мотивите на Решение №13190/23.10.2020г. по адм.д. 9548/2019г. на ВАС.

Позовава се на правилото на чл.78д, ал.1 и ал.2 ЗПУПС (отм.) - нарежданията за превод пораждат правно действие и имат задължителна сила само при условие , че са въведени в системата преди налагане на оздравителни мерки или откриването на процедура по несъстоятелност. В случая К. АД изобщо не била въвела нареждането за превод, а е уведомила БНБ за липсата на ликвидност и на достатъчност на средствата в платежните системи в лева и в евро за изпълняване на получените в банката платежни нареждания - уведомления с вх. № БНБ -77699 /20.06.2014г. и с №БНБ - 7778/20.06.2014г.

В допълнение развива и тезата, че за да се извърши сетълмент на изходящо плащане, било необходимо банката да има ликвидни средства - чл. 20,т.1 от Правилата за работа на системния компонент Т. 2. В случая било доказано с влязъл в сила акт – решението за отнемане на лиценза на К., че към 20.06.2014г. К. не е имала ликвидни средства.

Изложени са и съображения, че ответникът не носи отговорност за дейността и действията на квесторите на К. - АД (н) доколкото последните не били орган на БНБ и носели отговорност за действията си на самостоятелно основания. Актът , с който УС на БНБ назначава квесторите, не представлява възлагане, не води до възникване на мандатни правоотношения между БНБ и квесторите, и съответно не може да бъде основание БНБ да отговаря за действия на квесторите. Квесторите не били в трудови или служебни отношения, нито са длъжностни лица на БНБ, в този смисъл се позовава се на Решение №7872/30.06.2021г. по адм.д. 9734/2018г. на ВАС.

Също ответникът претендира неоснователност на твърденията на ищцата, че е налице причинна връзка между твърдяното нарушение и претендираните вреди. от ответника във връзка с поставянето на К. под специален надзор. Претендира, че поставянето на К. под специален надзор и наложената мярка за временно ограничаване и преустановяване на плащанията, съставлява прилагане на мерки за оздравяване, с наложената които са предвидени в съображение 7 и 27 от Преамбюла на Директива 2001/24/ЕО. Поради липсата на ликвидни средства К. сама е уведомила БНБ с двете писма от 20.06.2022г.,

че е преустановила всички разплащания и всички банкови операции поради липсата на ликвидност за изпълнение на наредените плащания.

Видно било от приложените множество доказателства по делото, включително приложенията към Протокол 11 от заседанието от 20.06.2014г., че обективното финансово състояние на К. АД - поради засилено теглене на средства в брой и чрез преводни нареждания в периода 12.06.-20.06.2014г. е обусловило поставянето на банката под специален надзор. Изтъква, че ако не са предприети действията за поставяне на банката под специален надзор, и ако бъде позволено при липсата на ликвидност да се извършват кредитни преводи от клиенти на банката, би довело до разпростиране на системния риск от неплатежоспособността на кредитната институция и към други кредитни институции до степен, която би застрашила и дейността на последните със сходни последици. По този начин би се застрашила банковата и финансовата сигурност на цялата държава.

На следващо място ответникът претендира, че липсвала причинна връзка между твърдяното нарушение и претендираните вреди. Твърдяното неизпълнение на платежното нареждане се дължало изцяло на неизпълнение на банката платец К., която не е предприела изпълнение на платежната услуга преди поставянето на банката под специален надзор и не е въвела нареждането в общностната система за сетълмент. Нещо повече, поради липсата на ликвидни средства, К. е уведомила БНБс писма с вх.№БНБ-77699 и № БНБ-77778 от 20.06.2014г. ,че преустановява разплащанията и всички банкови операции поради липса на ликвидност за изпълнение на наредените плащания. С влязло в сила решение К. била обявена в несъстоятелност с дата на неплатежоспособност 20 юни 2014г. До постановяване на решението за отнемане на лиценза на К. – 06.11.2014г. К. е била под специален надзор и спрямо нея била приложена мярка за временно ограничаване на разплащанията.

Наложена оздравителна мярка не е засегнала неотменимостта на международен валутен преводна ищеца, тъй като валутният превод не е бил подаден от К. за изпълнение към системата за окончателност на сетълмента по смисъла на чл.3, параграф 1, първо изречение на Директива 98/26/ЕО. преди момента на налагане на оздравителните мерки и преди датата на неплатежоспособността на банката.

Ответникът също твърди, че не се установило по делото настъпването на реално претърпяна от ищеца вреда нито нейният размер, като елемент от състава на отговорността.

Претендира, че от Списъка на приетите вземания от масата на несъстоятелността, одобрен то съда и публикуван в Търговския регистър, на ред 6012, стр.104 , е включено вземането на ищцата в размер на 992 129,99 лв. , остатък след изплащането на дължимите суми от Фонда за гарантиране на влоговете в банките. Позовава се и на Първата, втората и четвъртата сметки за разпределение на налични суми между кредитори на К. на ищцата са разпределени съответно сумите 112 125,30 лв.; 85 923,18 лв. и 50 670,86 лв. Обстоятелството, че от представеното банково удостоверение от 08.04.2021г. от У. Б. разпределените суми не са изтеглени от ищцата е неотнормо. Разпределените суми били на разположение на ищцата като

последната имала право да се разпорежда с тях по какъвто и да е начин. При условие, че вземането на ищцата от К. било ликвидно и изискуемо, нямало как да претендира неговата стойност от БНБ чрез института на непозволеното увреждане. Обстоятелството, дали фактически ще бъде удовлетворена в цялост след завършване на процедурата по несъстоятелност е едно бъдещо несигурно събитие, върху което БНБ няма и не може да има никакво влияние. Недопустимо било с процесната молба ищцата правела опити за заобикалянето на закона и прескачане на законоустановената процедура за удовлетворяване на кредиторите в съответната поредност, уредена в Закона за банковата несъстоятелност, тъй като ще пренебрегне целта на закона.

Прокурорът представи заключение за неоснователност на исковете, ставало ясно от заключенията на вещите лица, че не били допуснати нарушения на изисквания за платежните услуги, още по-малко действия и бездействия и нарушения, извършени от служители на централната банка.

Административен съд София град, Първо отделение, 12 състав, като съобрази наведените основания на исковите претенции, указанията на касационната инстанция, както и направените възражения от ответника, по основния спорен въпрос за неотменимост на сетълмента на процесното платежно нареждане, съобрази следното:

Основната претенция на ищцата за възникнало задължение за изпълнение на платежното й нареждане от 20.06.2014 г се основава на чл.119, ал.2, т.2 отменен понастоящем от Закона за кредитните институции. Тя претендира, че въпросното платежно нареждане е прието за изпълнение, отбелязала е експресен превод и е следвало да бъде изпълнен същият ден.

Видно обаче от досието на превода, представено със заключението на вещите лица, изслушано пред настоящия състав на съда, на стр.276 от делото, се установява следното:

За валутен превод TRN 322700108431 на 20.06.2014г. в 12:06:25 часа е приет валутен превод за сумата от 570 000 евро, събрана такса но видно е , че се касае за банка на получател Централна Кооперативна банка с адрес вгр. С. България, като за този превод има дори S. съобщение :

„S. на получателя MT103“

"Референция на банката на получателя: Тип на S. съобщението :MT103".

Обстоятелството, че първоначално преводът касае банка в България е видно и от S. кода на банката – С. посочен изрично в досието на валутния превод.

Видно обаче също от досието на превода, на дата 20.06.2014г. в 12:07:03 са направени корекции на този превод, като изрично е посочено, че е променен S. кода на банката кореспондент на наредителя като вече се касае за Германска банка – D. P. AG B. . След тази промяна, има вписване само „Променен валутен курс за кореспондент на наредителя от 0,00 на 1.00, няма никакви последващи данни, в досието и за изплащане на съобщение на новия получател на превода, дори не е ясно дали е приключила обработката на платежното от гледна точка на събрани такси.

За съда не става ясно и не е установено, дали след корекцията на банката получател, следва да се счита, че са извършени всички действия по събиране на такси и други обработки на фактически новият превод. Очевидно данните

за съобщения S. както при първоначално приетото платежно нареждане за превода в банка в България, не могат да се приемат за относими към германската банка.

Доколкото съгласно чл.119, ал.3, т.1 - отменен понастоящем, от Закона за кредитните институции, в случаите по чл.116, ал.2, т.2 е разрешено „1. изпълнението на задължения, възникнали от платежни нареждания, приети за сетълмент от банката преди поставянето ѝ под специален надзор.

Основната защита на ищцата е свързана именно с тази разпоредба и твърдението, че платежното нареждане по сметката ѝ в германската банка е прието за изпълнение, което съдът намира, че не се доказва от посочените данни в досието на платежното нареждане.

Доколкото този въпрос не е поставян до сега, и доколкото съдът има задължение служебно да укаже тежестта на доказване.

Освен това, в ищцата твърди, че единствената причина процесният паричен превод да не бъде изпълнен е поставянето на К. АД под специален надзор съгласно Решение № 73/20.06.2014г., с което е упражнен най-строгий режим на специален надзор според ищцата. Съгласно задължителната съдебна практика в казус като процесния - Решение на дата 25.03.2021г., по преюдициално дело C-501/18г. на Съда на ЕС, настоящият състав на съда следва да съобрази даденото тълкуване с отговора на четвърти въпрос от диспозитива на решението, а именно:

"4.Член 2, седмо тире от Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 април 2001 година относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции, с оглед на член 17, параграф 1 и член 52, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че мярката за временно преустановяване на плащанията, прилагана от национална централна банка спрямо кредитна институция като оздравителна мярка, имаща за цел да запази или възстанови финансовото състояние на тази кредитна институция, съставлява неоправдана и непропорционална намеса в упражняването на правото на собственост на вложителите в посочената кредитна институция, ако не зачита основното съдържание на това право и ако предвид непосредствения риск от финансови загуби, на който вложителите биха били изложени в случай на обявяването на кредитната институция в несъстоятелност, други по-малко обременителни мерки биха позволили постигането на същите резултати, което запитващата юрисдикция следва да провери."

Видно от т.105 и т.106 от мотивите на решението на Съда на ЕС, мерки за временно преустановяване на плащанията са такива по чл.2, седмо тире от Директива 2001/24 и за същите се прилага правото на Съюза по смисъла на чл.51, параграф 1 от Хартата за основните права на ЕС, те трябва да са съобразени с основните права и в частност с правото на собственост, гарантирано по чл.17, пар.1 от Хартата.

По т.109 от мотивите на решението, съдът е указал на националния съд, че следва да провери, дали други по-малко обременителни мерки, като частично преустановяване на плащанията или частично ограничаване на дейността на К., биха постигнали същите резултати. Видно от съдържанието

на чл.119, ал.3, т.1 – отм. ЗКИ, българският закон ограничава тези мерки до приетите от банката за изпълнение платежни нареждания. В тази редакция на разпоредбата законодателят има предвид само платежно нареждане, тоест което клиентът на банката отправя до нея.

Също следва да се отбележи, че преди корекцията, платежното нареждане е отговаряло на всички изисквания да бъде изпълнено чрез системата R., а не T., което произтича от чл.106, т 1-3 от Закона за платежните услуги – отменен. Съгласно тази разпоредба, задължително през R. се извършват следните плащания:

- „1. всички плащания, по които първоначалният инициатор и крайният получател имат сметки за сетълмент при БНБ;
2. плащания, инициирани от платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа, чийто агент по сетълмента е БНБ;
3. плащания на клиенти на банки за суми, равни на или над 100 000 лв.“

Доколкото след корекцията се касае превод с получател в германска банка, то би следвало да бъде осчетоводено за изпълнение чрез системата T. 2.

Следователно, по делото е останало неизяснено и следва да се установи дали в досието на процесния превод се съдържат данни, че след корекцията на банката на получателя, платежното нареждане следва да се счита за прието, осчетоводено, обработено и изпратено за изпълнение от K. и към кой платежен модул. Също би следвало да се установи, дали първоначално е изпратено за изпълнение в системата R., и дали има данни за промяна на платежната система след корекция на банката на получателя.

Предвид на изложеното, поради констатираните непълноти и необходимостта от допълнителни установявания, относими към основанията на иска, съдът следва постанови отмяна на определенията си за приключване на съдебното дирене, за даване на ход на устните състезания и приключването им, като укаже на страните, че на основание констатираните непълноти и неточности на доказателствата по делото, следва да бъдат ангажирани допълнителни такива.

На основание изложеното и чл.253 ГПК, съдът

ОПРЕДЕЛИ:

ОТМЕНЯ протоколните си определения от 29.11.2022 г. за приключване на съдебното дирене, даване на ход на устните състезания и приключването им.

НАСРОЧВА открито съдебно заседание по делото за 28 ноември от 11:00 часа за която дата и час да се призват страните и Прокуратурата.

УКАЗВА на страните, че в съдържачото се в досието на превода на стр.276 от делото, след като са събрани таксите и изпратено до банката на получател Централна Кооперативна банка с адрес в [населено място], България, S. съобщение: „S. на получателя MT103“ и "Референция на банката на получателя: Тип на S. съобщението :MT103", има данни, че този превод е коригиран до друга банка на получателя - в Германия, D. P. AG B., с променена валута на превода, като следва да се установи дали след посочената корекция е завършила обработката и платежното нареждане

именно с данните след корекцията следва да се счита за прието, осчетоводено, обработено и изпратено за изпълнение от К. към платежен модул и кой; също указва на страните, че по делото не е установено, дали първоначално подаденото и обработено платежно нареждане с банка на получателя в България, е изпратено за изпълнение в системата R. в съответствие с чл.103 от Закона за платежните услуги – отменен, и дали има данни за промяна на платежната система в счетоводната система на К., след корекция на банката на получателя.

ПРЕДОСТАВЯ ВЪЗМОЖНОСТ НА СТРАНИТЕ да правят искания за събиране на доказателства и да представят такива най-късно в седмичен срок преди датата на съдебното заседание - с писмена молба по делото с препис за другата страна.

Определението не подлежи на обжалване, препис да се изпратят на страните.
Съдия: